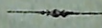

4740

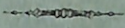
ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆ ԽՕՍԲԸ

Ե Ի

ԱՆՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

(The prophetic light)

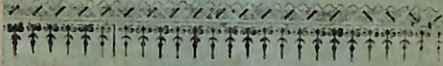

Վ. Ա. Ղ. Ա. Բ. Շ. Ա. Պ. Ս.

Եկեհրաւուրժ Տպարան Մ. Արուայ Ս. Էջմիածնի

1908

7994

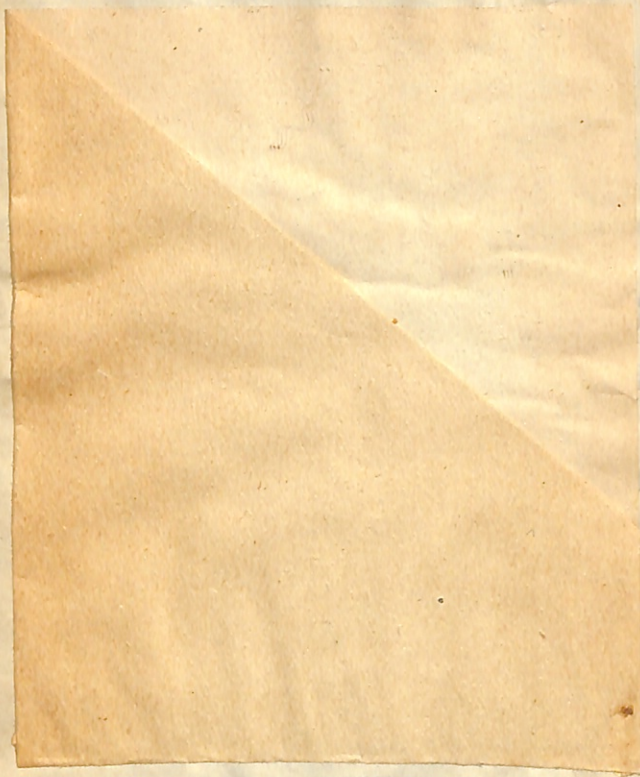

2094

ԲՈՎԱՆ ԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես.
Մարգարեական խօսք	3—4
Դանիել Բ. գլխոյն մեծ արձանը	5—8
Դանիել Է. գլխոյն չորս գագանների տեսիլք	9—13
Դանիել Ը. գլխոյն երկու եւ Այծերու փոփոխ տեսիլք	14—17
70 եօթնեակ եւ 2300 օրը	18—21
Սրբարանը եւ անոր մաքրուիլը	22—31

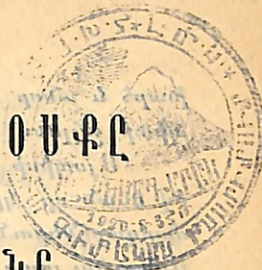

Մ Ա Ր Գ Ա Ր Է Ա Կ Ա Ն Խ Օ Ս Ք Ը

Ե Ի

Ա Ն Ո Ր Ք Ն Ն Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Մարգարէական խօսքը մութ տեղը լոյս տուող ճրագ մըն է, որուն մտադրութիւն ընկրու ենք, մինչև որ ցորեկը լուսնայ ու Արուսեակը (Քրիստոս) սրաներուս մէջը ծագի: Բ. Պետ. Ա. 19: Եթէ կար մի ժամանակ յորում աշխարհ թանձր խաւարի մէջ ընդմամբ էր, ներկայ ժամանակս է: Ետքի օրերը հասած են, քանզի մարդիկ եղած են «անձնատէր, արծաթատէր, ամբարտաւան, հպարտ, հայհոյիչ, ծնողաց անհնազանդ, ապերախտ, անսուղբ . . ., անհաշտ, բանասրկու, անժուժկալ . . ., բարին չսիրող, յանդուգն . . ., գոռոզ, աւելի հեշտատէր քան թէ աստուածատէր. որոնք աստուածպաշտութեան կերպարանքը ունին, բայց անոր դօրութիւնը ուրացած են»: Բ. Տիմ. Գ. 1—5: Յիբաւի «երկիրը խաւար, ու մառախուղ» ծածկեր է: Եսա. Կ. 2: Երկիրը սուգ կը բռնէ ու կը մարի. աշխարհս կը նուազի ու կը մարի . . . ու երկիրը իր բնակիչներուն տակը պղծուեցաւ, քանզի անոնք օրէնքները զանց ըրին, պատուիրանքը փոխեցին, յաւիտենական ուխտը խափանեցին: Եսա. ԻԴ. 4, 5: Այս պատճառաւ Տէրը երկիրը պիտի պարպէ ու դատարկացնէ: Հմբ. 1: Աստուծոյ դատաստանին ժամը եկած է. և Յիսուս իւր քահանայութեան վերջնական գործը կատարելու վրայ է: Քիչ ետքը Աստուծոյ նախասահմանուած խորհուրդը պիտի կատարուի, չորհաց օրը մղեղի պէս պիտի անցնի, ու Տէրոջը սաստիկ բարկութեան օրը պիտի գայ: Աս աշ-

խարհ և անոր ամէն բաները պիտի իյնան ու մէյմըն աչ պիտի չկլինն:

Այսպիսի անաւոր կէտի մը հասած ենք, սակայն ո՞վ է ան որ կը հասկնայ: Աստուած իր ծառաներուն մարգարէներուն ձեռքովը յայտնած է, սակայն մարգիկ Աստուծոյ լոյսը կը մերժեն, ու իրենց վառած կայծերուն մէջը կը քալեն: Եսա. Ծ. 10, 11: Հիմա Աստուած ձեզի կ'ըսէ, «մարգարէութիւնները մի արհամարհէք»: Ա. Թեո. Ե. 20: «Ծաղր ընողներ մը ըլլաք, որ չըլլայ թէ ձեր կապանքները աւելի ուժովնան. քանզի զօրաց Տէր Եհովային կողմանէ՝ բոլոր երկրին վրայ նախասահմանեալ աւերում մը լսեցի» Եսա. ԻԸ. 22:

Ահա այս տետրակիս մէջ ձեզի քանի մը կարգ մարգարէութիւններ կը ներկայացնենք, յուսալով թէ ասոնք ձեզ պիտի առաջնորդեն Աստուծոյ խորհուրդը հասկնալու և գալու բարկութենէն փախչելու:

ԴԱՆ. Բ. ԳԼԽՈՅՆ ՄԵԾ ԱՐՁԱՆԸ

Երազի մը մէջ Նարուզոգոնոսոր թագաւորին հսկայ արձան մը երևեցաւ, որուն գլուխը ոսկիէ, կուրծքը և թևերը արծաթէ, և մէջքը և ազգրերը պղնձէ, սրունքները երկաթէ, և ոտքերուն մէկ մասը երկաթէ և մէկ մասը կաւէ էր: Ինչպէս որ որոշ կ'տեսնենք, մետաղներուն ամէնէն թանկազինովը սկսելով աստիճանաբար կիջնէ մինչև ամէնէն ստորինը: Վերջապէս լեռնէն քար մը կը կտրուի առանց ձեռքի, և արձանին ոտքերուն զարնելով՝ զանիկա կը փշրէ: այնպէս որ կալերուն մղեղին նման հովէն կը տարուի, և արձանը զարնող քարը մեծ լեռ մը կըլլայ և երկիրը կը լեցնէ:

Այս կը ցուցնէ թէ՛ արձանը բան մը կը նշանակէ, որ երկրիս վրայ տեղ կը բռնէ, քանի որ արձանին զարնող քարը լեռ մը ըլլալով անոր տեղը կը բռնէ և բոլոր երկիրը կըլեցնէ: Ասով երազը կը վերջանայ, Նախ փոփոխութիւնն ու նուաստութիւն, ինչպէս որ արձանին այլևայլ մասերով կը ցուցուի. վերջապէս՝ իրաց մշտնջենաւոր, յաւիտենական և փառաւոր վիճակը, զոր ներկիրը լեցնող լեռը կը ցուցնէ:

Դանիէլ՝ արձանին վրայով իր մեկնութեան մէջ Նարուզոգոնոսորին կըսէ թէ՛ Ան ոսկի գլուխը դուն ես: Հմր. 38: Ոչ թէ Նարուզոգոնոսորը իբրև անհատ, այլ անոր իշխանութիւնը, քանզի, խօսքը իշխանութեանց վրայ է: Հմր. 39, 40: Արձանին մէկ մասը իշխանութիւն և միւս մասը անհատ նշանակել չը կրնար ըլլալ: Եթէ ոչ հակասական կըլլար: Հետեաբար ոսկի գլուխը կը նշանակէ այն իշխանութիւնը, որուն վրայ Նարուզոգոնոսոր կիշխէր:

Ո՞վ էր ուրեմն, Նաբուգոդոնոսոր: Հին քաղաքա-
կան կամ Բաբելոնեան տէրութեան իշխանը: Այս էր
ոսկի գլուխը: Հին Ասորական տէրութիւն մը որ հիմ-
նուած էր Նոյի մեծ թոռանը Ներրովդի ձեռամբ, Ծննդ-
Ժ. 6—10: Ասորյ մէջ տիրած էր իբր 1300 տարի: Ասոր
աւերակներուն վրայ՝ Սուրբ Գրոց մէջ յիշուած Բաղ-
դէական կամ Բաբելոնեան տէրութիւնը հիմնուեցաւ
ն. ք. զԲր. 744-ին Պեղեմիսի ձեռամբ, որ է Բաղադան-
ըստ Եսա. 1թ. 1-ին: Մարգարէութեան մէջ այս իշխա-
նութեան թուականը ն. ք. զԲր. 677-էն կսկսի, քանզի
Աստուծոյ ժողովուրդին հետ ան ատեն կսկսի կապակ-
ցութիւն ունենալ՝ Յուդայի Մանասէ իշխանին գերի
տարուելովը: Բ. Մնաց. 1Գ. 11: Բաբելոն՝ իր փառաց
զազաթնակէտը հասաւ Նաբուգոդոնոսորին օրերը, ու-
րուն այս երազը արուեցաւ: Այս կէտէն սկսելով
ձանբան զառ ի վայր և կարճ եղաւ զէպ յիւր անկումն
և կործանումն ի իշխանները և անոնց իշխանավարու-
թիւնները հետեւելք են.— Նաբուգոդոնոսոր 43 տարի,
իբ որդին Եղմարովգաք 2 տարի. իբ փեսան Ներիկղի-
սար 4 տարի. Ներիկղիսարի որդին Լապորոստարգաք
9 ամիս, որ Պտղոմէոսի Կանոնին մէջ յիշուած չէ, և
վերջապէս Նաբոնադիոս որ Եղմարովգաքի որդին և
Նաբուգոդոնոսորի թոռն էր, 17 տարի: Նաբոնադիոս
վերջին երեք տարին իբ երէց որդին Բաղդասարին հետ
տիրապետեց, որուն օրովը Բաբելոնի իշխանութիւնը
վերջացաւ:

Բաբելոնէն ետքը Մարայ և Պարսից թագաւորու-
թիւնը ելաւ, որ արձանին արծաթէ կուրծքովը և թե-
ւերովը կը ցուցուի: Դան. Ե. 30, 31: Ն. ք. զԲր.
538-ին կիրոս կործանեց զԲաբելոն որ ն. ք. զԲր.
677-էն սկսելով 139 տարի տևած էր: 538 կը նշանակէ
Մարայ և Պարսից թագաւորութեանց սկիզբը, և ն. ք.

զԲր. 331 անոր վախճանը, երբ Մեծն Աղէքսանդր Ար-
պելայի պատերազմի մէջ Դարեհին յաղթեց: Պարսկա-
կան իշխանութիւնը 207 տարի տևեց:

Երրորդ իշխանութիւնը որ Մարայ և Պարսից իշ-
խանութեան յաջորդեց, Յունաց իշխանութիւնն էր:
Դան. Ը. 5—7, 21: Այս է արձանին պղնձէ մէջքը:

Ո՞րն էր չորրորդ իշխանութիւնը որ աբձանին եր-
կաթէ սրունքներովը կը ցուցուի: Յունաց իշխանութե-
նէն ետքը սր ընդհանուր իշխանութիւն որ ելած է՝ ան
է: Այսպիսի իշխանութիւն մը կը գտնենք Ղուկ. Բ. 1ին
մէջ: Օգոստոս կայսրէն հրաման ելաւ որ բոլոր աշխարհ
գրուի: Ուրեմն անիկա բոլոր աշխարհի վրայ իշխանու-
թիւն կը վարէր: Իր տէրութիւնը ընդհանուր տէրու-
թիւն մ' էր: Բայց Օգոստոս կայսրը Հոովմայեցի կայսր
մ' էր: Ուրեմն չորրորդ իշխանութիւնը — երկաթէ սրունք-
ները՝ Հոովմ էր: Ոսրերուն և ոսնամատերուն՝ կաւը
կը ցուցնէ ստորնութիւն մը որ այս իշխանութեան մէջ
յառաջ եկաւ: Ոսրերուն տասը մասերը ան տասը թա-
գաւորութիւնները կը ցուցնէին, որ Հոովմայ կայսրու-
թիւնը վերջապէս անոնց բաժնուեցաւ՝ Հիւսիսային
բարբարոսներուն յարձակելովը: Հոովմ մարգարէութեան
մէջ կը մտնէ ն. ք. զԲր. 161-ին Հրէից հետ ըրած դաշ-
նակցութեան թուականէն: Անոր տասը մասանց բաժ-
նուիլը անդի ունեցաւ յամի Տեառն 350 և 483-ին մէջ
անդը: Յունաստան 170 տարի տիրապետեց՝ ն. ք. զԲր.
331-էն մինչև ն. ք. զԲր. 161, և Հոովմ 614 տարի
ն. ք. զԲր. 161-էն մինչև Յամի Տեառն 484 երբ որ
բաժնուեցաւ:

«Այս քաղաւորներուն օրեր» Աստուծոյ թագաւոր-
ութիւնը պիտի հաստատուի. Հմբ, 44, 45: Ինչու որ
քարը որ առանց ձեռքի կտրուեցաւ՝ եկաւ ու ան ար-
ձանին եկաթի ու կաւե օսքերուն գարկաւ, և ամբողջ

արձանը փշրուեցաւ: Հմբք. 34, 35, Արձանին երկաթէ
ու կաւէ ուղեքը որ սրունքներու շարունակութիւնը և
բաժանմանքն են, չչինուեցան մինչև որ Հռովմ տասը
թագաւորութեանց բաժնուեցաւ յամի Տեառն 350—
483-ին: Ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը յիշեալ
թուակահնէն աս կողմը փնտուելու ենք, ոչ թէ անկէ
առաջ: Ուստի յաւիտեանս հաստատուած իրողութիւն
մ' է թէ ասիկա Քրիստոսի և անոր առաքեալներուն
օրերը չհաստատուեցաւ ու չէր կրնար հաստատուիլ,
քանզի ան ասին Հռովմայ տէրութիւնը ամբողջ և ան-
բաժան ըլլալով երկրի վրայ կը տիրէր: Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնն ալ նախընթաց չորս թագաւորութեանց
նման նկարագրական է և ոչ հոգևոր, ու երբոր հաս-
տատուի առաջիններէն մաս մը պիտի չմնայ, ինչու որ
ինքը պիտի լեցնէ ամբողջ երկիրը:

Կարելի է մէկը պիտի հարցնէ թէ՛ ան թագաւո-
րութիւնները պիտի կենան մինչև որ երկնից Աստուա-
ծը իր թագաւորութիւնը հաստատէ: Միթէ անոնք ան-
ցած պացած չեն. եթէ այնչափ ժամանակ առաջ ելած
են. կը պատասխանենք, Ո՛չ: Ասոնք ան թագաւորու-
թիւններն են, որ ինչպէս Տր. Աթթ կըսէ, ան ժամա-
նակէն ի վեր ընդհանրապէս ճանչուած են իբրև տասը
տէրութիւնք Արեմտեան Եւրոպիոյ, որոնց հետքերը
կրնանք դիւրաւ հետազօտել մինչև ներկայ ժամանակը:

Ծագմամբ ան տասը տէրութիւններ ասոնք են.—

1. Ալմանք (Ա. Տ. 350).
2. Ջրէնքներ (350-353).
3. Պուրկոնտիանք (407).
4. Սուէվի (411).
5. Վիզիկոթք (419).
6. Վանտալք (439).
7. Անկլո-Սաքսօնք (449).
8. Օսթրոկոթք (453-483).
9. Լոմպարտք (453-467).
10. Հերուլի (476): Հիմա կը տեսնենք Գերմանիա՝ Ալ-
մաններէն սերած, Գաղիա՝ Ֆրէնքներէն, Փորթուկալ՝
Սուէվիէն, Սպանիա՝ Վիզիկոթներէն, Անգլիա՝ Անկլո-
Սակսօններէն, և այլն:

ՉՈՐՍ ԳՍ.ԶԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՍԻԼՔԸ

Գաճիկ Է. գլուխ.

Ս. Գրոց այլաբանական լեզուն պէտք է բացա-
տրուի նկարագրական լեզուով: Ս. Գրոց բոլոր օրինակ-
ները կը սահմանուին Ս. Գրոց նկարագրական լեզուովը:
Հոս ունինք ծովը, և չորս մեծ գազանները՝ որոց ոչ
մին, անչուշտ, կրնայ նկարագրապէս անուիլ: Ծով, գե-
տեր և ջուրեր կը ցուցնեն «Ժողովուրդներ, բազմու-
թիւններ, ազգեր և լեզուներ»: Յայտ. ԺԷ, 15: Ես. Ը.
7: Հովեր լինչ կը նշանակեն. Եր. ԻԵ. 32, 33: Գազան-
ները կը ցուցնեն չորս իշխանութիւններ որ իրարու
ետեկ ելան երկրի վրայ: Դան. Է. 17, 23: Չորրորդ
գազանը չորրորդ իշխանութիւնն է. հետևաբար միւս
գազաններն ալ կը նշանակին իշխանութիւններ:

Դանիէլի երկրորդ գլխոյն մեծ արձանէն տեսանք
թէ՛ Դանիէլի օրերէն մինչև աշխարհի վերջը միայն
չորս ընդհանուր իշխանութիւններ պիտի ելլէին: Դա-
նիէլի Է. գլխոյն այս տեսիլքին չորրորդ գազանը կը
ցուցնէ այս երկրաւոր իշխանութեանց վերջինը, քանզի
անիկայ կրակի բոցերուն կը տրուի, և թագաւորութիւնն
ալ սուրբերուն՝ իբրև մշտնջենաւոր ժառանգութիւն:

Ուստի Դան. Է. գլխոյն չորս գազանները՝ մեծ
արձանով ներկայացուած նոյն չորս իշխանութիւնները
կը ցուցնեն: Առաջին գազանը—առիւծը՝ կը նշանակէ
Բաբելոնի իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 677—538: Երկ-
րորդ գազանը—արջը՝ Մարաց և Պարսից իշխանու-
թիւնը, ն. ք. զԲր. 538—331: Երրորդ գազանը—ինծը՝
Յունաց իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 331—161, չորրոր-

դը՝ Հոսովմայ իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 161—յամբ ՏՆ. 483:

Առիւծը առաջին անգամ արծիւի թևերուն նման երկու թևեր ունէր, որ կը ցուցնէր Բաբելոնի արագ յաղթութիւնները և յաղթական զօրութիւնը Նաբուգոնոսորի իշխանութեան ատենը, որ զանիկա բարձրացուց մինչև իւր զօրութեան զագաթնակէտը: Թևերը փրցուեցան և մարդու սիրտ տրուեցաւ անոր ինչպէս որ անանկ էր վերջին իշխանին, տխուր և վատասիրտ Բաղտասարին իշխանութեան ատենը:

Արջը իր մէկ քովին վրայ կայնեցաւ. ցուցնելով Մարաց և Պարսից կայսրութեան մէջ, Պարսից գերիշխանութիւնը, ինչպէս աւելի յայտնի բացատրուած է Դան. Ը. 3-ի խոյն օրինակովը: Երեք կողի ոսկորները հաւանականաբար կը ցուցնեն այն երեք նաճանգները, որ մասնաւորապէս այս իշխանութեան ձեռքով կործանուեցան, այսինքն Բաբելոն, և ուրիշ երկու նաճանգները, որ մեծապէս շարժեցին Պարսից անյագ ցանկութիւնը և կամ ըսին, «Ելիւր, շատ միս կեր»:

Ինձը չորս թևեր ունէր ցուցնելու համար Յունական յաղթութեանց արագութիւնը Մեծն Աղեքսանդրի իշխանութեան տակ. և չորս զլուխներ, որ կը նշանակեն Աղեքսանդրի մահուանէն ետքը այն իշխանութեան չորս մասի բաժանուիլը: Ասիկա աւելի որոշ կը տեսնուի, Ը. գլխոյն 8-րդ համարին քօչին օրինակովը:

Չորրորդ և սոսկալի գազանը տասը եղջիւրներ ունէր, որոնք՝ այս կայսրութենէն պիտի ելլէին ըսուած է: Դան. Է. 24: Ասոնք կը համապատասխանեն արձանին ոտից մատերուն: Հոսովմ տասը տէրութեանց բաժնուեցաւ յամի ՏՆ: 350—483, հետեւեալ կերպով Ալմանք 350, Ֆրէնքներ. 353, Պուրկինտեանք. 407.

Սուէվի, 411. Վիզիկոթք, 419. Վանտալք, 439, Անկրո-Սաքսոն 449, Օսթրոկոթք, 453-483. Լոմպարդք, 453. Հերուլիք, 476:

Այս տասը եղջիւրներուն մէջէն ուրիշ փոքր եղջիւր մը ելաւ, որ միւսներէն տարբեր էր, և իր առջևէն ան առջի եղջիւրներէն երեք հատը խլուեցան:

Ո՞վ էր աս եղջիւրը: Յուստինիանոսի հրամանաւ՝ Պապը բոլոր եկեղեցիներու գլուխ հռչակուեցաւ յամի ՏՆ. 533. բայց այդ հրամանը դործադրուելէն առաջ, պէտք էր որ մէջ տեղէն վերցուէին երեք Արիական զօրութիւնները, որք կը հակառակէին պապական վարդապետութեանց: Այս զօրութիւններն էին Հերուլի, Վանդալք և Օսթրոկոթք: Օսթրոկոթք յամի Տեառն 538 Մարտ ամսոյն մէջ վերջապէս ստիպուեցաւ հեռանալ Հոսովմէն և Յուստինիանոսի հրամանը դործադրուեցաւ և պապական իշխանութիւնը հաստատուեցաւ յամի Տեառն 538:

Այս եղջիւրը մեծ բաներ կը խօսէր: Անիկա մտածեց ժամանակներ ու օրէնքներ փոխելու. Օրէնքը, ըսելով Եօթնամսնից, Գերմաներէն և Տանիմարքերէն թարգմանութիւնը՝ Բարձրելոյն Օրէնքը կականարկեն: Պապականութիւնը խորճեցաւ զայս ընել, ջանալով չորրորդ պատուիրանքը փոխելու. այսինքն Շաբաթին տեղը Մէկշաբթին դնելու: Անոնք իրեն ձեռքը տրուեցան, ժամանակ մը՝ ժամանակներ և կէս ժամանակ: Ս. Գրոց մէջ մէկ ժամանակ կը ցուցնէ մէկ տարի: Դան. Դ. 16-ը բաղդատէ Յովսեփոսի հետ որ կըսէ թէ՛ «Եօթը ժամանակները» եօթը տարի էին: Հետեւաբար երեք ու կիս ժամանակը՝ (12 ամիս՝ Իւրաքսնչիւրը 30 օր) երեք ու կէս տարին կընէ 1260 օր. և այն օրեր ալլաբանական ըլլալով՝ մէկ օր մէկ տարուան տեղ տրուած է: Եղեկ. Դ. 6. Թուոց ժ.Գ. 34: Ուրեմն պա-

պական գերիշխանութեան տնօրութիւնը 1260 տարի է՝ Այս նոյնն է 1260 օրուան և 42 ամսուան հետ, որ Յայտ. Ժ.Բ. և Ժ.Գ. գլուխներուն մէջ կը յիշուին, և կը վերաբերին նոյն իշխանութեան: Յամի ՏՆ. 538-էն հաշուելով՝ 1260 տարին մեզ կը բերէ մինչև 1798: Այդ տարուան Փետր. 10-ին Պէրթիէ՝ Փրանսական հրամանին տակ՝ առաւ Հոովմը, և պապը աքսորեց, ուր հետեակ տարին մեռաւ: Այս է 26-րդ համարին դատատանը: Անոր իշխանութիւնը վերցուեցաւ: Այս ըսել չէ թէ բոլորովին վերջացաւ, այլ քիչ մը ժամանակ իր ձեռքէն առնուեցաւ:

Այսուհետև կը մնայ գաղանին սպաննուիլը և անոր մարմնոյն կորսուիլը, ու կրակի բոցերուն տրուիլը, 11 հմբ. որ պիտի ըլլայ Տէր Յիսուսի երկրորդ անգամ «յայտնուելովը» Բ. Թեա. Բ. 8: Սակայն ասկէց առաջ, երկնից մէջ, Աստուած քննական դատաստանը կսկսի: Դան. Է. 9. 10: Այս դատաստանը Դան. Ը. 14-ին համեմատ 1844-ին կը պատահի, որուն վրայով յաջորդ գլխոյն մէջ, ընդարձակօրէն պիտի խօսինք: Երբ որ Աստուած երկնից մէջ, դատաստանի գործով կզբաղէր՝ մարդարէն կը տեսնէր որ ան պզտիկ եղջիւրն ալ՝ երկրի վրայ մեծ խօսքեր կը խօսէր: Դան. Է. 11: Մեծ Համաշխարհական Ժողովը՝ որ դուրմարուեցաւ ի Հոովմ 1870-ին, այս մարդարէական մէկ նշանաւոր կատարումը կրնայ սեպուիլ: Հոն, Կաթոլիկ աշխարհին ամենաբարձր Աստիճանաւորք, ընդդէմ 2-ի 538 քուէով, 1870 Յուլիս 12-ին Պապը անսխալ հռչակեցին, անկէ երկու ամիս հտքը, Սեպտ. 20. 1870, Հոովմ անձնատուր և դաւ Վիգոր Էմմանուէլի գունդերուն, և Պապին քաղաքական իշխանութեան վերջին հետքը վերցուեցաւ:

Այս տեսիլքին հինգերորդ թագաւորութիւնը զոր սուրբերը կանոնն և յաւիտեան կը ժառանգեն, այն

թագաւորութիւնն է որ բոլոր երկինքին տակ՝ առաջիչորս իշխանութեանց բոլոր երկիրները կը պարունակէ: Ուրեմն, այս նոյնն է Դան. Բ.-ին ան թագաւորութեանը հետ, որ բոլոր երկիրը կը լեցնէ, այսինքն Քրիստոսի յաւիտենական թագաւորութիւնը որ պիտի ըլլայ Քրիստոսի երկրորդ գայտեամբը գորութիւնով և մեծ փառքով:

ԽՈՅԻ ԵՒ ԱՅԾԵՐՈՒ ՔՕՇԻ ՏԵՍԻԼՔԸ

Դաճիկ Ը. Գլուխ.

Այս գլուխին օրինակները մեծաւ մասամբ՝ բացարձակ են բուն գլխին մէջ: Խոյը՝ որ երկու եղջիւր ունէր, որոնցմէ մէկը ետքէն ելաւ, Մարաց և Պարսից իշխանութիւնը կը ներկայացնէ, և երկու եղջիւրները՝ ան իշխանութեան մէջ եղող երկու ազգերը կը ցուցնեն, այսինքն Մարք և Պարսիկք: Պարսից ազգն ետքէն ելաւ, և տիրող զօրութիւնը իր ձեռքը անցաւ: Թշնամութիւնք առաջին անգամ՝ Բաբելոնի և Մարաց մէջ ծագեցան. ասոր վրայ, Մարաց Կիակսար իշխանը, իր քեռորդին Կիւրոսը՝ օգնութեան կանչեց, որ Պարսից իշխանին, Կամբիւսէսի որդին էր: Կիւրոս 30,000 Պարսիկներով՝ Կիակսարին օգնեց, և անմիջապէս հրամանատար կարգուեցաւ Մարաց և Պարսից միացեալ բանակներուն: Ն. ք. զԲր. 538-ին՝ երբ Բաբելոնը առնուեցաւ, Կիակսար (որ Դարեհ կը կոչուի Դան. Ե. 31 համարին մէջ) իբր քաղաքական իշխան գահը ինքը նստաւ: Երկու տարի ետքը, Ն. ք. զԲր. 536, երբ մեռաւ՝ Կիւրոսը իրեն յաջորդ կարգեց, և նոյն տարին Կամբիւսէս, Կիւրոսի հայրը մեռնելով՝ Կիւրոս Պարսից գահն ալ ժառանգեց: Այն ատեն երկուքը միացան և այսպէս Մարաց և Պարսից միացեալ կայսրութիւնը հիմնուեցաւ, իշխող գերդաստանը Պարսից կողմը ըլլալով: Այս, իշխանութիւնը իր յաղթութիւնները յառաջ տարաւ «Դէպի հիւսիս, դէպ արևմուտք և դէպի հարաւ» մինչև որ Ասուերոսին օրերը, Եսթ. Ա. 1, տիրեց հարիւր քսան և եօթը նահանգներու վրայ, Հնդկաստանէն մինչև Եթովպիա:

Այժերու անկը քօշը՝ Յունաց թագաւորութիւնն է

ըսուած: Հմր, 21: Անոր աչքերուն մէջտեղի եղջիւրը առաջին իշխանն էր: Դարձեալ հմր. 21: Այս առաջին իշխանը Մեծն Աղեքսանդրն էր, որ Ն. ք. զԲր. 331. Սրպելայի պատերազմին մէջ Պարսից վերջին իշխանը Դարեհ Կոթոմանոսը յաղթելով՝ ինքըզինքը ըտլոր աշխարհին տէր կղած գտաւ:

Այս եղջիւրը կտրեցաւ և անոր տեղը չորս եղջիւր ելաւ: Այս կը ցուցնէ թէ՛ անոր կայսրութիւնը չորս մասի պիտի բաժնուէր: Սրպելայի պատերազմէն ութը տարի ետքը, Աղեքսանդր ինքզինքը խմելու տուաւ. մինչև այն աստիճան որ մեռաւ 33 տարեկան հասակին մէջ Ն. ք. զԲր. Նոյնմ. 12-ին: Բրիտո աւելի ճիշդ յարգանք մը կուտայ անոր, երբ կը կոչէ զանիկայ «Իր դարուն ամենամեծ մարդասպանը»: Աղեքսանդրի խորթ ու տգէտ եղբայրը Փիլիպպոս, և Աղեքսանդրի երկու դեռահասակ որդիքը, Աղեքսանդր Աւղոս և Հերքիւլէս, ամենն ալ Բերտիքասի խնամակալութեան տակ ըլլալով՝ կայսրութեան միութիւնը ժամանակ մը պահուեցաւ: Սակայն ասոնց վերջուիլը շատ երկար չտուեց: Աղեքսանդրի մահուանէն 15 տարի ետքը՝ իշխանութիւնը անոր չորս գլխաւոր հրամանատարներուն՝ Գասանտերի, Լիւսիմաքոսի, Պտղոմէոսի և Սելևկոսի մէջ բաժնուեցաւ, Ն. ք. զԲր. 308-ին:

Փոքրիկ եղջիւրը ետքէն դաւիք իշխանութիւնն մը կը ցուցնէ, որ պիտի ելնէր չորս եղջիւրներուն իշխանութեան վերջը, օտարալեզու իշխանութիւնն մը որ սքանչելի կերպով աւրող ըլլալով՝ իշխանաց իշխանին դէմ պիտի դնէր, և վերջապէս առանց ձեռքի պիտի կտորուէր: Այս եղջիւրը, ինչպէս ոմանք կը կարծեն Անտիոքոս Եպիփանը չէր քանդի անիկայ «Խիստ մեծ չեզաւ» իրմէն առաջ եղող, Մարաց և Պարսից և Յունաց թագաւորութեանց հետ բաղդաստելով: Իր տէրու-

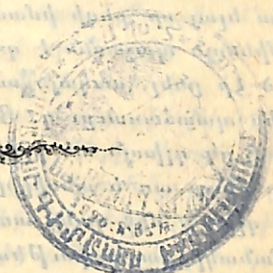
Թիւնը շքնդարձակեց: Ինքը ուրիշ եղջիւր մը չէր այլ քոչին եղջիւրը կազմող 26 իշխաններէն մէկը, կարգին մէջ ութերորդն էր: Նա իշխանաց իշխանին (Քրիստոսի) դէմ չդրաւ. բայց մեռաւ Քրիստոսի ծննդեանէն 164 տարի առաջ: Այս եղջիւրը կը նշանակէ Հռովմէական կայսրութիւնը՝ ինչպէս Դան. Բ. և է. գլուխներուն նոյնօրինակ տեսիլքներուն մէջ: Հռովմ. Քօչին եղջիւրներուն մէկէն ելաւ, ինչու որ ն. ք. զՔր. 168-ին Յունաց յաղթեց և 161-ին Հրէից հետ դաշնակցութիւն ընելով՝ Աստուծոյ ժողովրդեան հետ յարաբերութիւն ունեցաւ, Ա. Մակ. Ը. Հնախօսութիւն Յովոէփոսի Գիրք ժ.Բ. Գլ. Ժ. հատ. 6, Բրիաօ հատոր Բ. երես 166: Այսպէս անիկայ մարգարէութեան նիւթ եղաւ և մարգարէին երեցաւ իբրև թէ Յունական եղջիւրէն ելաւ: Ան իր յաղթութիւնները յառաջ տարաւ դէպ յարեւելք, դէպի հարաւ և դէպի փառաւոր երկիրը (Պաղեստին), եւ հետեւեալ երկիրները իրեն նահանգներ ըրաւ. Սիւրիան ն. ք. զՔր. 65-ին Պաղեստինը՝ ն. ք. զՔր. 63-ին, Եգիպտոսը՝ ն. ք. զՔր. 30-ին: Անիկայ իշխանաց իշխանին դէմ դրաւ՝ Քրիստոսը խաչին վրայ դամբելով: Հռովմի ձեռքով մշտնջենաւորը վերցուեցաւ, և աւրող ամբարշտութիւնը դրուեցաւ, այսինքն, կայսրութեան կրօնքին մէջ փոփոխութիւն մը մտաւ: Հեթանոսութիւնը (մշտնջենաւոր աւրողը) վերցուեցաւ, և Կաթողիկոսութիւնը դրուեցաւ: Դան. Ժ. 11: Իրեն զօրք տրուեցաւ այսինքն կայսրութեան վրայ բարբարոսաց խու մերը արշաւեցին, և սակայն իրենք ալ Կաթողիկոսութեան դարձան:

Դան. Ը.-ին այս եղջիւրը պէտք չէ շփոթել Դան. է.-ին չորրորդ գաղանին փոքրիկ եղջիւրին հետ: Անիկայ միմիայն Կաթողիկ եկեղեցին կը ցուցնէ: Ասիկա կը պարունակէ Հռովմէական տէրութեան ամբողջ իշխանութիւնը, թէ Հեթանոս և թէ Կաթողիկ:

7994

4444

Նոյն գլուխին 13-րդ համարին մէջ յիշուած է 2,300 օրը, սրբարանը և անոր մաքրուիլը: Բոլոր տեսիլքը մարգարէին ըստ բաւականին բացատրուեցաւ, յիշեալ ժամանակէն դատ: Բայց Դանիէլ 27-րդ համարին մէջ կըսէ, «Եւ ես տեսիլքին համար զարմացման մէջ էի. և մէկը չկար որ ինծի հասկըցնէր:» Թէ և Գաբրիէլը խրկուած էր որ տեսիլքը հասկըցնէր Դանիէլի. սակայն անիկայ ժամանակին վրայով բացատրութիւն մը տրուեցէն առաջ նուազեցաւ, և հրեշտակը ստիպուեցաւ յետաձգել մնացեալ բացատրութիւնը:

Դանիելի ութերորդ գլխոյն տեսիլքին չբացատրուած մասը իններորդ գլխոյն մէջ բացատրուած կը տեսնենք: Տես այս երկու գլուխներուն իրարու հետ ունեցած կապակցութիւնը.— ա. Գաբրիէլ դարձեալ կերևայ Դանիելին, համր. 21, միևնոյն անձը որ ութերորդ գլխոյն տեսիլքին մէջ խրկուած էր տեսիլքը անոր հասկըցնելու համար, սակայն չէր կրցած իր հրամանը կատարել Դանիելի մարելուն պատճառաւ: Բ. Դանիել իր խօսքին սկիզբը «առջի տեսիլք» մը կը յիշէ, որուն մէջ այս հրեշտակը տեսած էր: Այս պէտք է Տ-րդ գլխոյն այս հրեշտակը անգի ուրիշ տեսիլք մը միջամտած չէ տեսիլքը ըլլայ, քանզի ուրիշ տեսիլք մը միջամտած չէ այն տեսիլքին և ասոր մէջտեղը: Գ. Գաբրիէլ ըսաւ, այն տեսիլքին և ասոր միմաստութիւն սորվեցնեմ:» Ասիկա միևնոյն պաշտօնն է զոր Տ-րդ գլխոյն մէջ յանձն առած էր ընել, սակայն քափարուած էր յետաձգել Դանիելին պատճառաւ: Դ. Յետոյ հրեշտակ ինքը ետ կը դիմէ Տ-րդ գլխոյն տեսիլքին, և կըսէ, «Ուրեմն պատգամը միտք առ և տեսիլքը հասկցիր:» Ե. Եւ յետոյ Տ-րդ գլխոյն մէջ զանց առնուած նոյն նիւթով այսինքն ժամանակի բացատրութեամբ սխալ իր պատգամը տալ, «Բու ժողովուրդիդ վրայ եօթանասուն եօթնեակ որոշուած է:» Հմր. 24, Հոս թարգմանուած որոշուած բառը կը նշանակէ «կտրուած, դատուած:» Եօթանասուն եօթնեակ կտրուած է: Ի՞նչ բանէն 2300 օրէն: Ուրեմն ուր որ 70 եօթնեակը կսկսի, հոն նաև 2300 օրը:

Յետոյ Գաբրիէլ յոռաջ գալով կիմայնէ թէ՛ երբ որ Երուսաղէմը նորէն շինելու հրամանը ելլէ, 70 եօթնեակն ալ կսկսի, Հմր. 25: Այս ժամանակէն ետքը՝

առաջին հրամանը որ ելաւ Կիւրոսի հրովարտակն էր ն. ք. զԲր. 536-ին որ Հրէաները գերութենէն դառնան իրենց երկիրը և Ասսուծոյ տաճարը շինէն: Եզր. Ա. Այս հրամանը միայն տաճարի շինուելուն համար ըլլալով, խիստ հեռի կը մնար «Երուսաղէմը նորէն շինելու» իմաստը տալէն: Այս գործը՝ Արտաշէս Մակիանի իշխանութեան ատենը, ն. ք. զԲր. 522, Հրէից թշնամիներուն կողմէն արգելուեցաւ: Եզր. Դ. Յետոյ ն. ք. զԲր. 519-ին Կիւրոսի հրովարտակը վերահաստատուեցաւ Դաբեհ Վշտասպէի կողմանէ, և տաճարի շինութեան գործը դարձեալ յառաջ տարուեցաւ: Բայց այս ալ Կիւրոսին հրովարտակին նման խիստ սահմանափակ էր: Վերջապէս Եզրաս քահանան Արտաշէս Լոնկիմանուսէն հրովարտակ մը ընդունեց՝ անոր իշխանութեան 7-րդ տարին (ն. ք. զԲր. 457), Եզր. Է. 7, որ Հրէից կառավարութեան վերահաստատման ամէն պէտքերը կը պարունակէր: Այս հրովարտակը գրուեցաւ Քաղզէարէն կամ արևելեան Արամերէն լեզուով որ Պարսից զիւանագիտական լեզուն էր, և կը գտնուի Եզր. Է. 15—23-ին մէջ: Երբ այս հրամանը ելաւ մարգարէութիւնը լրացաւ: Երեք հրովարտակներուն ամէնքը միասին կազմեցին «Երուսաղէմի նորէն շինելու հրամանը» ինչպէս որ ըսուած է Եզր. Զ. 14-ին մէջ: Եւ անոր ելլելուն թուականը ան ժամանակն է ուսկից ամենէն վերջին հրովարտակը որ վերաշինութեան համար պէտք եղող ամէն բաները կը պարունակէր որը Եզրասին ձեռքով գործադրուեցաւ: Եզր. Է. 9:

Եօթը եօթնեակ կամ 49 տարին որոշուած էր քաղաքին շինութեան: Այս կատարուեցաւ Եզրաս գործի սկսելէն (ն. ք. զԲր. 457) ճիշտ 49 տարի ետքը՝ Դաբեհ Նօթսի տան և չորրորդ տարին (ն. ք. զԲր. 408) Նէնիֆայի ձեռքով եղած վերջին բարեկարգութեան

գործով: 62 եօթնեակը, այսինքն 434 տարին ալ մինչև Օձեալ իշխանը կը հասնի: Յիսուս՝ Մեծիա կամ Օձեալ կարգուեցաւ իր մկրտութեան ատենը, երբոր Սուրբ Հոգիով օծուեցաւ: Գործ Ժ. 37, 38: Դ. 27: Դուկ. Գ. 18 են: Աւրեմն յիշեալ 62 եօթնեակը կը հասնի անոր պաշտօնին սկիզբը՝ յամի Տեառն 27: Քանզի Յովհաննէս իր պաշտօնին սկսաւ Տիբերիոս կայսեր տասն և չորրորդ տարին յամի Տեառն 27-ին: Դուկ. Գ. 1. և Քրիստոս իր գործին սկսաւ անկէ վեց ամիս ետքը, այսինքն նոյն տարոյն աշունը: Ահա ճիշդ այս թուականին կը հասնի 69 եօթնեակը կամ 483 տարին, սկսեալ ն. ք. զՔր. 457-ին աշունէն՝ երբ Եզրաս Երուսաղէմի մէջ իր գործին սկսաւ: Եւ ան ատեն Քրիստոս ալ եկաւ քարոզելով թէ «Ժամանակը լրացած է,» Մարկ. Ա. 15: Ո՛ր ժամանակը, — 69 եօթնեակը որ մեզ պիտի բերէր մինչև Օձեալ իշխանը:

7 և 62 եօթնեակէն ետքը Օձեալը պիտի կտրուէր, կամ 70-րդ եօթնեակին մէջտեղը զոհը և պատարագը պիտի դադրեցնէր: Հմբ. 26, 27: Այս բաները անսխալիկ կերպով Քրիստոսի խաչելութեան կը նային: Քրիստոսի պաշտօնէութիւնը $3\frac{1}{2}$ տարի տեւեց, քանզի անկէկա չորս Չատիկ անցուց, և վերջին Չատիկը խաչուեցաւ: Յովհ. Բ. 13: Ե. 1: Զ. 6, ԺԳ. 1: Եթէ 69-րդ եօթնեակը յամի Տեառն 27-ին աշունը վերջացաւ, ուրեմն 70-րդ եօթնեակին մէջտեղն այլ, $3\frac{1}{2}$ տարի վրան աւելցնելով կը հասնի յամի Տեառն 31-ին, գարնան, և ճիշդ ան ատեն Քրիստոս խաչուեցաւ: 70-րդ եօթնեակին մնացած կէտը ($3\frac{1}{2}$ տարին) կը հասնի յամի Տեառն 34-ին աշուն, ուր կը վերջանայ Դանիէլի ժողովուրդին համար «կտրուած» 70 եօթնեակը: Դեռ որչափ կը մնայ 2300 տարիէն: 2300—490 (եօթանասուն եօթնեակ) = 1810, և ասիկա ալ աւելցնելով յամի Տեառն 34-ին

վրայ, որ է 70-րդ եօթնեակին վախճանը, կը հասնինք յամի Տեառն 1844, ուր 2300 տարին կը վերջանայ և ՍՐԲԱՐԱՆԻՆ ՄՍՔՐՈՒԻԼԸ կսկսի: Ընթերցող, աս ինդրոյն վրայ լի ուշադրութեամբ մտածէ յետագայ գլխոյն մէջ:

Ս Ր Բ Ա Ր Ա Ն Ը

Դան. Ը. 14-ին մարդարէութիւնը՝ որ վերջին ժամանակի համար է (Հմբք. 17, 19, 20), կըսէ թէ 2300 օրէն ետքը սրբարանը պիտի մաքրուի: Քանի որ սրբարանին մաքրուիլը այս մարդարութեան վախճանն է, և մենք ալ ան ժամանակին հասած ենք, Սրբարանը մեզի համար մասնաւոր և կարևոր խնդիր մըն է:

Ի՞նչ է Սրբարանը: Սրբարանը Աստուծոյ սուրբ բնակարանն է: Ել. ԻՆ. 8: Երբ որ Աստուած Իսրայէլի ժողովուրդը Եգիպտոսէն հանեց, անոնց մէջը բնակելու համար Մովսէսին պատուիրեց որ իրեն սրբարան մը շինեն վրանի ձևով: Պօղոս առաքեալ մեզի կըսէ թէ՞ ասիկա առաջի քահանայութեան աշխարհային սրբարանն էր, Եբր. Թ. 1—7, ուր քահանաները պաշտամունք կը կատարէին: Քանի որ Ղևտական քահանայութիւնը մինչև Քրիստոս տեւեց, աշխարհային սրբարանն ալ՝ իրեն պաշտամունքներովը մէկտեղ՝ մինչև Քրիստոս էր: Ասիկա նախ վրանի ձևով էր, սակայն յետոյ Սողոմոն տաճար մը շինեց, որ Բաբելոնի գերութեան ատեն կործանեցաւ: Բայց գերութենէ դառնալէն կողք նորէն շինուեցաւ Զօրաբարելի ձեռքով: Ու երբ որ աս ալ կործանեցաւ, Հերովդէս թագաւոր նորէն շինեց ն. ք. զՔր. 11-ին: Քրիստոսի ժամանակ Սրբարանը այս էր՝ որ վերջապէս կործանեցաւ յամի Տեառն 70-ին: Ան ժամանակէն հետէ այլ ևս չշինուեցաւ: Այսպէս Ղևտական քահանայութեան սրբարանը յաւիտեանս մէջտեղէն վերցուցաւ:

Սակայն վերոյիշեալ մարդարէութիւնը սրբարանի մը վրայ կըխօսի, որ պիտի մաքրուի յամի Տեառն 1844-ին:

Ուրեմն ինչ է այս Սրբարանը և ուր է: Պօղոս առաքեալին գրութեանց մէջ այս հարցումներուն որոշ պատասխաններ կան: Անիկա կըսէ թէ Քրիստոս Նոր ուխտը հաստատեց իր արիւնովը: Աս Նոր ուխտն ալ սրբարան մ' ունի, որուն պաշտօնեան Քրիստոս է: Անիկա իր պաշտօնը երկնքի մէջ կը կատարէ: Անիկա հոն պաշտօնեայ է Սրբարանին ու ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը կանգնեց և չէ թէ մարդ, Եբր. Ը. 1, 2: Ուրեմն այս ուխտին Սրբարանը հոն է՝ ուր որ անոր պաշտօնեան է, այսինքն երկնքը: Ղևտական քահանայութեան աշխարհային Սրբարանը Նոր ուխտին երկնային Սրբարանին մէկ նմանութիւնն էր: Մովսէս երբ վրանը շինեց, զանիկա օրինակի մը պէս շինեց: Ել. ԻՆ. 9, 40, ԻԶ. 30: Գործ. Ե. 44: Եբր. Թ. 24: Անիկա մարդոց ձեռքով շինուեցաւ: Եբր. Թ. 24, իսկ երկնայինը Տէրը շինեց չէ թէ մարդ, Եբր. Ը. 2: Թ. 11: Աշխարհային Սրբարանը երեք անգամ ըսուած է «Օրինակ», «Ճշմարտի օրինակը», «Երկնային բաներու օրինակը», Եբր. Թ. 9, 23, 24: Երկնային Սրբարանը կը կոչուի աւելի մեծ ու կատարեալ խորան և ճշմարտին՝ աշխարհային խորանին հետ բաղդատելով, Եբր. Թ. 11, 24:

Բայց առաւել քան զայս, երբ որ Աստուած Յովհաննէսին երկնային բաները յայտնեց տեսիլքով, Յովհաննէս հոն տեսաւ ոսկի աշտանակին ճշմարիտը, ոսկի սեղանը, ոսկի բուրվաօր և Աստուծոյ ուխտին տապանակը: Ասոնց ամէնն ալ Սրբարանի կարասիքն են, որոնց ներկայութիւնը անտարակոյս կը փաստէ Սրբարանի մը գոյութիւնը: Յովհաննէս բուն Սրբարանն ալ տեսաւ, և անոր վրայով մեզի կը գրուցէ «Երկնքի մէջ Աստուծոյ տաճարը» անունով: Յայտ. Գ. 1, 5: Ը. 3: ԺԱ. 19: Այսպէս կանուանեն զանիկա նաև Դաւիթ և Ամբակոմ: Ազգմ. ԺԱ. 4: Ամբ. Բ. 20): Երեմիա և Զաքարիա այ՛

զանիկայ Աստուծոյ «Սուրբ քնակութիւնը» կը կոչեն: Երեմ. ԻԵ. 30: Զաք. Բ. 13:

Նոր ուխտին Սրբարանը դոտած ըլլալով, հիմա կը հարցնենք, թէ Սրբարանին մաքրութիւն ինչ է:

Դարձեալ նայինք աշխարհային Սրբարանին: Այս Սրբարանին հետ միացած էին կարգ մը պաշտամունքներ և քահանայութիւն մը: Սրբարանը երկու խորան ունէր՝ վարագուրով մը բաժնուած: Առաջինն էր Սրբութիւն և երկրորդը Սրբութեանց Սրբութիւն: Սրբութեան մէջ էին աշտանակը՝ եօթը ճիւղով, առաջաւորութեան հայի սեղանը և խունկի սեղանը: Սրբութեանց Սրբութեան մէջ էր Ուխտի տապանակը՝ որուն մէջն էին տասը պատուիրանաց տախտակները: Տապանակին ծածկոցը Քաւութիւն էր՝ կռածոյ շինուած մէկ կտոր ոսկիէ՝ երկու ծայրը երկու Քերոբէներով: Երբ. Թ. 1—5: Ել. ԻԵ. և Լ: Այս Սրբարանին մէջ քահանաներ պաշտամունք կը կատարէին, որոնք բացատրուած են Դև. Ա.-էն սկսելով: Երբ անձ մը մեղանչելու ըլլար, օրէնքին համեմատ իր պատարագը վրանին դուռը քահանային կը բերէր. իր ձեռքերը ան պատարագին զըլխոյն վրայ դնելով՝ իր մեղքը անոր վրայ կը խոստովանէր, և զանիկա կը մորթէր: Եւ քահանան արիւնը Սրբարանին մէջ տանելով վարագուրին առջև կը սրահէր: Այսպէս ան մեղաւորին մեղքը Սրբարանին փոխադրուած կըլլար: Այս գործը ասանկ կը շարունակէր տարւոյ ընթացքին մէջ՝ մեղքերը միշտ Սրբարանին մէջ ժողովուելով մինչև եօթներորդ ամսուն տասներրորդ օրը, որուն մէջ քահանայապետը պաշտամանց սարեկան շրջանը գոցելու համար Սրբութեանց Սրբութեան մէջ մասնաւոր պաշտօն մը կը կատարէր, որ կըսուէր Սրբաճեմն մաքրութիւն: Ան օրը երկու նոխազ կը բերէին քահանայապետին՝ խորանին դուռը: Ան ալ անոնց վրայ վի-

ճակներ կը ձգէր, մէկ վիճակը Տիրոջը համար՝ ու միւս վիճակը ազատ արձակուելու նոխազին (Ազազէլ) համար: Դև. ԺԶ. 8: Քահանայապետը Տէրոջ համար զատուած նոխազը մորթելով արիւնը Սրբութեանց Սրբութեան մէջ քաւութիւնին վրայ և քաւութիւնին առջև կը սրահէր՝ Սրբարանին համար և ժողովուրդին մեղքերուն համար քաւութիւն ընելու: Այսպէս Սրբարանը կը մաքրէր ժողովուրդին անմաքրութիւններէն ու անոնց բոլոր մեղքերուն յանցանքներէն: Դև. ԺԶ. 15, 16: Յետոյ դուրս կելլէր, ժողովուրդին բոլոր մեղքերը միւս ազատ արձակուելու նոխազին (Ազազէլ) վրայ խոստովանելով՝ զանոնք անոր զլխոյն վրայ կը դնէր: Դև. ԺԶ. 21: Այս նոխազը յետոյ յարմար մարդու մը ձեռքով անապատը կը խրկէին: Աս կերպով Սրբարանը կը մաքրուէր և մեղքը ժողովուրդէն կը հեռանար:

Սակայն այս ամէնը միայն օրինակ էր: Ան Սրբարանը, պատարագները, քահանաներուն պաշտամունքը, ամէնը օրինակ էին: Պօղոս առաքեալ քահանաներուն վրայով կըսէ թէ «անոնք երկնային բաներուն նմանութիւնովը ու շաքովը կը ծառայեն»: Երբ Ը. 4, 5: Ամէնը զէսլ յառաջ կը նայէին աւելի մեծ ու կատարեալ քահանայութեան Մեղքիսեղակի կարգին պէս, որ երկինքին մէջ կը կատարուի Քրիստոսի ձեռքով: Քրիստոս է ճշմարիտ պատարագը և ճշմարիտ քահանան: Անիկա նախ իւր արիւնը թափելով պատարագը պատարասեց: Յետոյ իր գործին սկսաւ իբրև քահանայ: Ան բաները որ աշխարհային քահանաները նմանութեամբ կընէին, անիկա ճշմարտութեամբ կընէ: Անոնք ապաշխարողաց մեղքը աշխարհային Սրբարանին կը փոխադրէին նմանութեամբ, Քրիստոս զանոնք երկնային Սրբարանը կը փոխադրէ ճշմարտապէս: Մենք Քրիստոսի կուգանք թողութեան համար, և թողութիւնը այս կերպով կըն-

դունինք: Ասիկա ուրանալ Պօղոս առաքելոյն՝ Երբայեց-
ւոց գրքին մէջ սորվեցուցածները ուրանալ է:

Երկնային Սրբարանը հարկ է որ մաքրուի նոյն
պատճառով որ աշխարհայինը կը մաքրուէր: Պօղոս առա-
քեալ ասիկա որոշ կերպով կը գրուցէ: Եբր. Թ. 22, 23:
«Ուստի հարկ էր սր երկնային բաներուն օրինակները
ասոնցմով մաքրուին, բայց բուն երկնաւորները ասոնց-
մէ աւելի աղէկ զոներով»: Որոնք որ կը հակառակէն
իրբ Թէ հարկ չէ որ երկնային բաները մաքրուին,
իրենց խնդիրը Թող առաքեալին հետ կարգադրեն: Սա-
կայն սա գիտնալու ենք Թէ մաքրուիլ նիւթական ան-
մաքրութենէն չէ, հայա մեղեկն: Երկնային Սրբարանը
Երբ պիտի մաքրուէր. 2300 օրէն ետքը՝ յամի Տեառն
1844-ին: Երկնային Սրբարան՝ ըսինք, քանդիւան թուա-
կանին՝ ասկէ զատ ուրիշ Սրբարան չկար: Ուստի ան
մարդարեւութիւնը աս Սրբարանին վրայ կը խօսի:

Երկնային Սրբարանը ինչպէս պիտի մաքրուի: —
Ճիշդ օրինակին պէս՝ Սրբութեանց Սրբութեանը մէջ
վերջնական պաշտամունքով մը: Քահանայապետը Սրբ-
ութեանց Սրբութիւնը մտնելով քաւութիւնին վրայ
արիւն կը մատուցանէ, Սրբարանին պաշտամանց շրջանը
կը գոցէ: Օրինակին մէջ՝ այս շրջանը տարին անգամ
մը կըլլար: Ճշմարիտին մէջ այս շրջանի ամէնը անգամ
մը կը կատարուի: Օրինակէն և 2300 օրին մարդարեւ-
թենէն սա կը հետեի, և սա հետեւութիւնը անհրաժեշտ
է, Թէ յամի Տն. 1844-ին Քրիստոս Երկնային Սրբարա-
նին երկրորդ խորանը մտաւ իր քահանայութեան վերջ-
նական գործը կատարելու: Օրինակին մէջ տարոյն մէկ
օրը այս գործին համար որոշուած էր, և ան օրուան ալ
միայն մեկ մասը, պաշտամունքի համար կը դործածէին:
Ճշմարտին մէջ ժամանակը անորոշ է, բայց համեմա-
տարար կարճ ըլլալ պէտք է:

Քանի որ ասիկա Քրիստոսի քահանայութեան վերջ-
նական գործն է, անով՝ շնորհաց ժամանակամիջոցն
ալ կը լրանայ, և ալ ևս շնորհք չտրուիր: Երբ որ այս
կէտը հասնի, ան ամենուն վախճանը յաւիտեանս որո-
շուած կըլլայ: Սակայն այս որոշման գործը Դատաստա-
նի գործն է: Դատաստանը եռասպառիկ գործ մըն է:
Նախ՝ ամենուն վախճանը որոշիլ, երկրորդ վարձք կամ
պատիժ սահմանել, երրորդ գրուած վճիռը գործադրել:
Դատաստանին առաջին մասը՝ Քրիստոսի քահանայու-
թեան վերջնական գործն է: Քրիստոս երկրորդ անգամ
չպիտի դայ մինչև որ այս գործը լրանայ: «Ան սր անի-
բաւութիւն կընէ՝ ալ անիրաւութիւն թող ընէ, ու ան
որ ազատու է՝ ալ ազտոտ ըլլայ, և ան որ արդար է՝ ալ
արդար ըլլայ. և ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ ըլլայ: Ահա
ևս չուտով կուգամ, եւ իմ վարձքս իմ հետս ե՛՛ ամե՛ն
մեկուն իր գործին հասեմաս հասուցանելու.» Յայտ.
Ի. 11, 12: Ուրեմն դատաստանի մէկ մասը Քրիստոսի
գալէն առաջ կը կատարուի և շնորհքը կը վերջանայ:
Ասիկա յայտնի է ուրիշ պարագաներէն ալ: Քրիստոսի
գալու ատենը քննական դատաստան ընելու ժամանակ
պիտի չտրուի: Բոլոր ննջեցեալ սուրբեր ան ատեն յա-
րութիւն պիտի առնեն և բոլոր սուրբեր որ ողջ մնացած
են՝ պիտի փոխուին յանկարծակի՝ աչք գոցել բանալու
մէջ, իսկ ամբարիշտները դեռ հազար տարի պիտի
քնանան. Ա. Կորն. ԺԵ. 51, 52: Ա. Թես. Դ. 15, 16:
Յայտ. Ի. 4—6: Ասոնք օրոշաբար կը ցուցնեն Թէ
Քրիստոս դեռ չեկած սուրբերուն վիճակը որոշուած պի-
տի ըլլայ:

Ահա սրբարանին մաքրուիլը՝ Դատաստանին աս
նախապատրաստական կամ քննական գործն է: Աս
ժամանակիս մէջ Քրիստոսի բուն գործն է մեղքը վերջ-
նել և սուրբերը որոշել: Ասիկա կը պարունակէ արձա-

Նազբութեան գործերուն քննութիւնը, որոնց մէջ ամէն մարդուն գործերը գրուած են. քանզի դատաստանը ամէն մարդուն գործերուն համեմատ կը տրուի, որոնք զիրքերուն մէջ գրուած են: Յայտ. Ի. 12: Երբ որ Աստուած Դանիէլին ալ յայտնեց այս տեսարանը մարդարէն տեսաւ թէ «Ատեանը բազմեցաւ ու գիրքերը բացուեցան» Դան. Է. 9, 10: Նաև տեսաւ թէ ան ատեն Որդի Մարդոյ ալ Հին Աւուրցի կուգայ թագաւորութիւն աննելու, որով աս աշխարհ պիտի վերագառնայ: Դան. Է. 13, 14: Դուկ. ԺԹ. 12:

Աս դատաստանին մէջ ան մեղքերը որ խոստովանուած և թողուած են՝ կը ջնջուին: Գործ. Գ. 19, 20: Այս գործը լրանալուն պէս Քրիստոս աս աշխարհ կը զրկուի երկրորդ անգամ: Բայց եթէ մարդու մը մեղքերը ան ատեն ջնջուելու վիճակի մէջ չեն, անոր անունը կենաց գիրքէն կը ջնջուի: Յայտ. Գ. 5: Քրիստոս իր ժողովուրդին անունները կը գաւանի իւր Հօրը առջև. և կը խնդրէ որ անոնք իր միջոցովը ընդունուին:

Ընթերցող, հաս քիչ մը կանգ առ և խորհէ: Մեղքերդ ճանչցած և խոստովանած ես, Ի՞նչ են քու մեղքերդ, ոչ թէ քու դադափարովդ՝ այլ Աստուծոյ զաղափարովը: Թերես կան բաներ զորս դուն մեղք չես սեպեր, սակայն Աստուած կը սեպէ: Գիտես արդեօք թէ Աստուած քեզ ինչ չափով պիտի չափէ: Պօղոս ու Յակոբոս առաքեալներ կըսեն. թէ՛ Օրէնքով պիտի դատուիս: Հոտ. Բ. 13, 14, 16: Յակ. Բ. 12. Ո՞րն է աս օրէնքը: Միաքիչ բեր որ Յիսուս հիմայ Սրբութեանց Սրբութեան մէջ ուխտին տապանակին առջևն է: Ան տապանակին մէջ տասը պատուիրանաց օրէնքը կայ: Աս օրէնքով պիտի դատուիս: Մի հաւատար անոնց որոնք Ս. Գիրքը սխալ մեկնելով կըսեն, թէ Օրէնք չկայ, Օրէնքի տակ չենք. Օրէնքը խափանուած է. Օ-

րէնքը փոխուած է, ևլն. ևլն: Մի խաբուիր, վեր նայէ երկինքը ու տես ուխտին տապանակը Աստուծոյ տաճարին մէջ. Յայտ. ԺԱ. 18, 19: Օրէնքը հոն է՝ չփոխուած ու չխափանուած, թէև հոս՝ երկրի վրայ մարդոց մէջ ոտնակոխ կըլլայ: Տես նաև չորրորդ պատուիրանը որ կը հրամայէ Շաբաթը սուրբ պահել, Կաթողիկ եկեղեցին Փօխեց զանիկայ, Շաբաթին տեղ Մէկշաբթին դնելով. Աստուած փոխած չէ ան պատուիրանը: Ի՞նչ պատճառաւ կրնաս բերել Աստուծոյ՝ իր սուրբ Շաբաթը պղծելու համար: Աս խնդիրը լաւ մտածէ մինչ զեռ գուն զատաստանին կանչուած չես, և Աստուծոյ խորհուրդը կատարուած չէ:

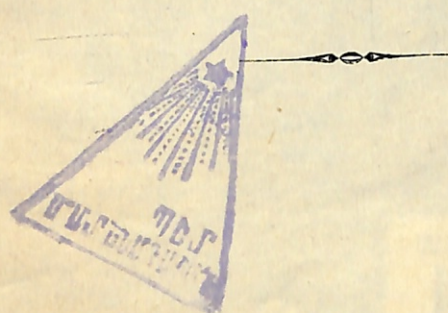
Ի՞նչ է Աստուծոյ խորհուրդը.— Աւետարանն համայն ազգաց համար եփես. Գ. 3-ը բաղդատէ Գաղ. Ա. 12: Եփես. Ա. 9: Գ. 9: Հոով. ԺԶ. 25, 26, Կող. Ա. 25, 27-ին հետ: Աստուծոյ խորհուրդին կատարուելը՝ Աւետարանին գործին կատարուելն է՝ որ պիտի ըլլայ երբ Քրիստոսի քաճանայութեան գործը կատարուի: Ուրեմն Սրբարանին մաքրուելը, քննական դատաստանը և Աստուծոյ խորհուրդին կատարուելը, ամէնք միեւնոյն գործ է: Յայտ. Ժ-ին փառաբոր հրեշտակը ձեռքը բացուած գրքոյկ մ'ունենալով պտտգամ կը բերէ ըսելով, «Այ ժամանակ պիտի չըլլայ, հապա եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբ որ փողը հնչեցնէ. Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի, ինչպէս որ իր ժառանգրուն՝ մարդարէներուն աւետիս տուաւ:» Հմր. 6, 7: Ան գրքոյկը որ նախ գոցուած ու կնքուած էր մինչև վերջին ժամանակը՝ և հիմա բացուած է՝ Դանիէլի մարդարէութեան դիրքն է. Դան. ԺԲ. 8, 9, որուն մէջ ամէնէն երկար ժամանակը 2300 օր է, որ վերջացան յամի Տն. 1844-ին: Հրեշտակը կըսէ թէ մի անկէ ետք ժամանակ այսինքն մարդարէական ժամանակ պիտի չըլլայ: Եւ

Իրաւ անանկ է: Ամբողջ մարգարէութեանց մէջ չկայ մէկ ժամանակ մը որ անկէ աստին անցնի: Սակայն գործ մը կայ որ պիտի կատարուի: Ըստ այս հրեշտակի՝ Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի. ըստ Դանիէլի հրեշտակին՝ Սրբարանը պիտի մաքրուի, որ միննոյն գործն է: Դարձեալ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը երբ որ փողը հնչեցնէ: Փողերէն վեցը արդէն հնչուած էին և հրեշտակը եօթներորդին սահմանը կը կենար: Ու երբ որ եօթներորդ փողը հնչուեցաւ, Յովհաննէս երկինքէն ձայներ լսեց, որ կըսէին. «Մեռելներուն ժամանակը եկաւ ո՞ր դատուիմ . . . : Ու երկինքին մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուեցաւ և անոր ուխտին տապանակը իր տաճարին մէջ երևեցաւ:» Յայտ. ԺԱ. 18, 19: Ասիկայ մեր առջև կը բանայ երկնային Սրբարանին երկրորդ խորանին գործը որ է Սրբարանին մաքրուիլը կամ քնական դատաստան, որով Աստուծոյ խորհուրդը կը կատարուի:

Օրինակին մէջ քահանայապետը մեղքերը Սրբարանէն հանելով արձակուելու նոխազին գլխոյն վրայ կը դնէր, ու զանիկայ անապատը կը զրկէր որ կորսուի, նոյնպէս Քրիստոս՝ ճշմարիտ Քահանայապետն ալ՝ երկնային Սրբարանը մեր մեղքերէն սրբելով, զանոնք Սատանային՝ մեղքի առաջնորդին և հրապուրիչին վրայ կը դնէ ու զանիկի անբնակ երկիր մը կը զրկէ: Յայտ. Ի. 1—3: Այս երկիրը եօթը վերջին հարուածներէն և Տէրօջը գալուն փառքէն անդունդ մը կը դառնայ, Սատանան հոն հազար տարի բանտարկուած կը մնայ: Եւ հազար տարին լրանալուն՝ ամբարիշտներուն յարութիւն աննկովը ինքն ալ կարձակուի, ու զանոնք մոլորցնելով սուրբերուն բանակին դէմ կը ժողովէ: Բայց երկինքէն Աստուծոմէ կրակ կիջնէ, որով այս երկրին տարերքները բռնկած կը հալին: Ահա եկաւ գործնական

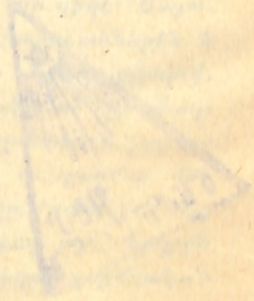
Դատաստանին ու ամբարիշտ մարդոց կորստեան օրը: Բ. Պետ. Գ. 7—12: Յայտ. Ի. 7—10: Սատանան իր հրեշտակները, և բոլոր ամբարիշտները, նաև մահը ու դժոխքը կրակի ու ծծուձրի լճին մէջ յաւիտեանս կը կորսուին: Յետոյ նոր երկինք ու երկիր մը կտանուի: Բ, Պետ. Գ. 13: Սուրբեր կը մտնեն իրենց յաւիտենական ժառանգութիւնը: Եւ սուրբ և զուարթ տիեզերքէ մը ընդհանուր Յորեկեան երգ մը կելլէ Աստուծոյ ու Գառնուկին: Յայտ. Ե. 13:

Սիրելի ընթերցող, կուզեմ դուն ալ անոր մասնակից ըլլալ: Տէրը փնտռէ հիմա: Անիկայ կը հրաւիրէ. «Դարձէք, դարձէք ձեր չար ճամբաներէն, վասն զի ինչո՞ւ մեռնիք:» Դարձիր հիմա որ Սրբարանը բաց և Փրկիչը հոն է: Քանզի ալ ասկէ քիչ մը ատենէն չնորհաց դուռը պիտի գոցուի, որ ալ ևս չբացուի: «Ա.Հ.Ս. ՀԻՄԱ. Է ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ, Ա.Հ.Ս. ՀԻՄԱ. Է ՀՈԳԻՅՑՔԻ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ»:

Երևանի քաղաքի քառասուն տարեկան արտասահման
 կոմիտեի նախագահ Կ. Պ. Բախչյանին և Կ. Պ. Բախչյանին
 մասնավորապես դիմելով և խնդրելով, որ նախապես
 ինձ միայն լսեն և հետո քննարկեն ինձ հարա-
 վելից և քննարկեն ինձ հարաևելից: Ես միայն
 խնդրում եմ, որ ինձ լսեն և հետո քննարկեն
 ինձ հարաևելից: Ես միայն խնդրում եմ,
 որ ինձ լսեն և հետո քննարկեն ինձ հարաևելից:

Մեծ պատիվով և շնորհակալությամբ
 Մ. Մ. Բախչյանի
 Երևան

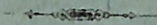
Հայաստանի Հանրապետություն
 Կուլտուրայի նախարարություն

MAL008190

Յ Ա Ն Կ

1) Մարգարեական խօսք եւ անոր բնութիւնը	4. 7
2) Առաջնորդ Ս. Գրոց ուսանողաց	8
3) Հոգու անմահութեան վարդապետութիւնը Ս. Գրոց խօսքին համաձայն ե թէ ոչ	8
4) Ինչո՞ւ աւելի օտո՞ւ չհասկացան	9
5) Աստուածաօուճչը ի՞նչ կը սուրբացնէ ի մասին հանգիստեան աւուր	2
6) Ի՞նչ են աշխարհիս վերջի ու Քրիստոսի գա- լտեան նշանները	2

Վերոյիշեալ գրքոյկները գնել ու զտելները գիմնուել են
Վահան Փեմփեան
Վարդապետ, Կովկաս.